

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
معاونت آموزش متوسطه

طرح تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری (سفر یادگیری)

بارو یکم در توانمندسازی معلمان

سنجش و ارزشیابی
فناوری‌های نوین آموزشی
روش‌های نوین تدریس
یادگیری در محیط و فضای آموزشی

سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

فهرست مطالب	صفحه
مقدمه	۲
تعریف	۲
اهداف	۲
محورها و مؤلفه‌های توانمندسازی معلمان	۳
مسیرهای توانمندسازی	۱۰
الگوی تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری	۱۲
نمایه محورها و مؤلفه‌های سفر یادگیری	۱۳
مجربان	۱۴
ساختار و تشکیلات	۱۵
کمیته تخصصی آموزشی و پرورشی ستاد	۱۵
کمیته تخصصی آموزشی و پرورشی استان	۱۶
کمیته تخصصی آموزشی و پرورشی منطقه	۱۶
کارگروه مدرسه	۱۷
گام‌های اجرایی	۱۷
راهنمای آموزشی و تربیتی	۱۹
شناسایی و انتخاب راهنمای آموزشی و تربیتی	۲۰
گروه‌های همکار و حامیان	۲۱
منابع مالی	۲۱
نظارت و ارزیابی	۲۱

مقدمه

توجه به چرخش‌های تحولی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مبنی بر چرخش از دانش‌آموز منفعل در کلاس درس به مربی فعال در محیط‌های تربیتی و نیز چرخش از روش‌های خشک فردی و انعطاف‌ناپذیر به روش‌های خلاق، فعال و گروهی و لزوم حرکت معلمان به سمت آموزش‌های ترکیبی، خلاقانه، نوآورانه و فعال ساختن دانش‌آموزان بیشتر از پیش احساس می‌شود.

در همین راستا، معاونت آموزش متوسطه در نظر دارد بر اساس اسناد بالادستی، از جمله سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (مدظله العالی) جهت ایجاد تحول در نظام تعلیم و تربیت، بیانیه گام دوم انقلاب، سند تحول بنیادین، برنامه درسی ملی، سند برنامه هفتم پیشرفت و تأکیدات ریاست محترم جمهوری مبنی بر ارتقای مدارس دولتی به ویژه در مناطق محروم جهت اجرای عدالت آموزشی، دستورالعمل اجرایی "تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری با رویکرد توانمندسازی معلمان" را برای اجرا در "مدارس مجری طرح الگوی تراز سند تحول" طراحی نماید که در این مسیر تأکید بر درک و بهبود مستمر روش‌ها و فنون نوین موقعیت‌های یاددهی و یادگیری از اهمیت بسزایی برخوردار است. امید است با اجرای این برنامه و پیگیری مجدانه مدیران کل آموزش و پرورش استان‌ها، رؤسای آموزش و پرورش مناطق و مدیران مدارس هدف، همچنین جلب مشارکت از سایر ارگان‌ها و نهادها، به اهداف مد نظر دست یافت.

تعریف

تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری با رویکرد توانمندسازی معلمان به معنای روش بکارگیری ابزارها و ایده‌های جدید و خلاقانه به منظور بهبود و تحول در آموزش است که از طریق سفر یادگیری معلمان در روش‌های نوین و فعال تدریس، استفاده از فناوری‌های نوین، استفاده و خلق محیط و فضاهای یادگیری، چینش کلاس درس، شیوه‌های سنجش و ارزشیابی، ایجاد تجربه‌های شخصی شده برای دانش‌آموزان و یادگیرندگان مناطق هدف به دست می‌آید. امید است در فرآیند اجرای این برنامه، ارکان مؤثر در فرآیند آموزش و یادگیری، "با هم آموزی، به هم آموزی و از هم آموزی" را تجربه نمایند.

اهداف

هدف اصلی:

تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری با رویکرد توانمندسازی معلمان

اهداف جزئی:

- ۱) شناسایی و ترویج راهبردهای موفق و کارآمد روش‌های یاددهی-یادگیری
- ۲) توسعه عدالت آموزشی در ابعاد کمی و کیفی با رعایت تفاوت‌های فردی، جنسیتی، فرهنگی و جغرافیایی
- ۳) تنوع‌بخشی به محیط‌های یادگیری و ایجاد فضای شاداب و پویا در مدارس
- ۴) ارتقای توانمندی‌های معلمان در ابعاد دانشی، نگرشی و مهارتی

- ۵) تقویت خودآموزی، هم‌افزایی و یادگیری مشارکتی در بین معلمان
- ۶) استفاده مؤثر و کاربردی از فناوری‌های نوین آموزشی
- ۷) تجهیز آزمایشگاه‌ها، کارگاه‌ها و سایت رایانه مدارس هدف
- ۸) سازماندهی فیزیکی فضا و ترتیب قرارگیری دانش‌آموزان، معلمان و منابع آموزشی در کلاس بر اساس روش آموزش و اهداف یادگیری

محورها و مؤلفه‌های توانمندسازی معلمان

برای بهره‌مندی از روش‌های نوین تدریس نیازمند یک طراحی آموزشی هستیم. اگر یادگیری را سفر از مبدأ به مقصدی معین تصور کنیم، اولین گام در به کارگیری این مدل، ترسیم نقشه حرکت یا طراحی مسیری است که یادگیرنده در فرآیند یادگیری باید بپیماید. به عبارت دیگر طراحی آموزشی به منزله تعیین فعالیت‌های یادگیری است که در مجموع به رشد دانش‌آموز منجر می‌شود. این فرآیند شامل انتخاب اهداف آموزشی، تدوین محتوا، انتخاب روش‌های تدریس و سنجش، استفاده از فناوری‌های آموزشی و تطبیق با نیازها و ویژگی‌های گروه هدف است.

الف) سنجش و ارزشیابی

۱. **سنجش آغازین (تشخیصی):** در آغاز یک واحد یا درس آموزشی، به منظور سنجش سطح موجود دانش، مهارت، علایق و نگرش فراگیران انجام می‌شود. این نوع سنجش به معلمان امکان می‌دهد تا هدف‌های یادگیری واقع‌بینانه اما چالش‌برانگیز را تنظیم و تجارب آموزشی مناسب را طراحی کنند.
۲. **سنجش تکوینی:** سنجش تکوینی به عنوان یک فرآیند یاددهی و یادگیری، با هدف ارزیابی و بهبود پیشرفت یادگیری دانش‌آموزان به طور مداوم در کلاس درس انجام می‌شود. سنجش تکوینی به معلم کمک می‌کند تا رشد فردی دانش‌آموزان را از طریق فعالیت‌هایی که با هدف بهبود فرآیند تدریس برنامه‌ریزی می‌شود، شناسایی کند.
۳. **سنجش تکمیلی (پایانی):** در پایان ارائه واحد یا نیمسال آموزشی به منظور تعیین کردن کمیت و کیفیت نهایی میزان دستیابی فراگیر به اهداف تعیین شده و میزان موفقیت برنامه آموزشی یا هر دو، صورت می‌پذیرد. در این نوع سنجش، عملکرد جمع‌بندی و اطلاعات لازم برای نمره‌گذاری و تعیین میزان دستیابی به هدف‌ها، مقاصد و بازده‌های مورد انتظار فراهم می‌آید. قضاوت‌های به عمل آمده در مورد میزان کسب موفقیت فراگیر، در اختیار افراد ذینفع قرار داده می‌شود.
۴. **طراحی سؤالات مفهومی و عملکردی:** به سؤالاتی مفهومی گفته می‌شود که با چالش کشاندن مفاهیم آموزش داده شده بطور فعال به دیدگاه‌های متفاوتی از آن مفهوم برسد. به عبارت دیگر، سوال مفهومی باید بتواند مفهوم آموزش داده شده توسط معلم که به صورت همگرا است را به دیدگاه‌های واگرا تغییر دهد. به طور کلی در سؤالات مفهومی سطوح بالای حیطه شناختی مطرح است. آزمون عملکردی نیز برخلاف سایر آزمون‌هایی که بر مبنای حفظ اطلاعات است، بر روی توانایی‌های عملی، حل مسئله و کاربرد موارد آموزش دیده دانش‌آموزان تمرکز داشته و باعث استعدادیابی و پرورش مهارت‌های دانش‌آموزان می‌شود.

۵. **بازخورد:** بازخورد نوعی اطلاعات است که متناسب با عملکرد یادگیرندگان ارائه می‌شود. بازخورد به منظور جهت‌دهی یا تمرکز مجدد تلاش‌ها و فعالیت‌های دانش‌آموزان به سمت یک هدف خاص، ارتباطی بین تلاش‌ها و نتایج کسب شده برقرار می‌کند. بازخورد می‌تواند به صورت شفاهی یا کتبی منتقل شود، یا می‌توان آن را از طریق ارزیابی یا بسترهای دیجیتال ارائه کرد.
۶. **بازخورد از همتا:** یا بازخورد همسالان، یکی از انواع بازخورد است که نسبت به بازخورد معلم از انفعال کمتری برخوردار است زیرا در بازخورد همسالان، دانش‌آموزان علاوه بر دریافت بازخورد، باید کار دیگران را نیز ارزیابی کنند.
۷. **ارائه آموخته‌ها توسط دانش‌آموزان:** منظور از ارائه این است که دانش‌آموز دستاوردهای میانی یا نهایی خود از سیر و سفر یادگیری را نمایش دهد و به مؤثرترین شکل ممکن در اختیار دیگران بگذارد. ارائه آموخته‌ها به وسیله دانش‌آموز در سطح مدرسه، هم از نظر روش و هم از نظر هدف دارای اهمیت ویژه است و موجب احیای فرآیند آموزش و عینیت‌بخشی به هدف یادگیری می‌شود و محیط یادگیری باید از جنبه‌های مختلف به فضای حامی ارائه، یاری رساند. ارائه فعالیت‌ها است که از ترکیب مهارت‌های مختلف دانش‌آموزان به وجود می‌آید و بستری است برای اینکه آنها بتوانند استعدادهای نهفته خود را آشکار سازند. همچنین ارائه می‌تواند تضمینی برای یادگیری باشد و مهمترین ابزار ارزشیابی یادگیری محسوب می‌شود.
۸. **تکلیف (فعالیت‌های خارج از کلاس):** نکته‌ای که در این باب خیلی مهم است، توجه به فعالیت‌های بیرون از کلاس است. معلم نباید در طراحی خود فقط به درون کلاس بیندیشد بلکه باید مسیری را برای ادامه یادگیری در بیرون کلاس ترسیم کند در عین حالی که دقیقاً به سناریوی داخل کلاس مربوط می‌شود.

(ب) فناوری‌های نوین آموزشی

۱. **یادگیری مبتنی بر هوش مصنوعی:** استفاده از الگوریتم‌های هوش مصنوعی برای ارائه محتوا و تمرینات متناسب با نیازهای هر دانش‌آموز مورد استفاده قرار می‌گیرد. ربات‌های گفتگویی نیز می‌توانند به سؤالات دانش‌آموزان پاسخ داده و به آنها در یادگیری کمک کنند.
۲. **بازی سازی:** استفاده از اصول و تکنیک‌های بازی‌های کامپیوتری برای ایجاد محیط‌های یادگیری جذاب و انگیزشی، استفاده از سیستم‌های امتیازدهی، رتبه‌بندی و جوایز برای ایجاد تجربه یادگیری بهتر می‌تواند عملکرد و مشارکت دانش‌آموزان را افزایش دهد.
۳. **یادگیری ترکیبی:** آموزش ترکیبی یا Blended Learning به روشی اطلاق می‌شود که در آن از ترکیب آموزش‌های حضوری و مجازی استفاده می‌شود. این رویکرد می‌تواند به یادگیری مؤثرتر کمک کند. اصلی‌ترین مراحل برای طراحی و پیاده‌سازی آموزش ترکیبی شامل تعیین اهداف آموزشی، تحلیل نیازها، برنامه‌ریزی محتوا، انتخاب ابزارها، توسعه فعالیت‌ها، تعیین زمانبندی و ارزیابی یادگیری می‌باشد.
۴. **فناوری‌های چندرسانه‌ای:** استفاده از ویدئوهای آموزشی، انیمیشن‌ها، شبیه‌سازی‌ها، پادکست‌ها که مفاهیم پیچیده را به صورت بصری، سمعی و تعاملی ارائه کرده و دانش‌آموزان می‌توانند در هر زمان و مکانی به آن دسترسی داشته باشند.
۵. **سیستم مدیریت یادگیری:** پلتفرم‌های مدیریت یادگیری LMS و دوره‌های آنلاین باز MOOCs که در بستر اینترنت و با هزینه کم ارائه می‌شوند.

۶. فناوری‌های واقعیت مجازی و واقعیت افزوده: واقعیت مجازی (VR) یک محیط شبیه‌سازی شده است که به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد در یک محیط تعاملی یاد بگیرند و واقعیت افزوده (AR) به ترکیب محتوای دیجیتال با دنیای واقعی برای یادگیری بهتر کمک می‌کند.
۷. ابزارهای ارتباطی در بستر اینترنت: نرم‌افزارهای ویدئو کنفرانس که برگزاری کلاس‌های آنلاین را فراهم می‌کنند، ابزارهایی که امکان همکاری و ارتباط بین معلمان و دانش‌آموزان را فراهم می‌کنند و شبکه‌های اجتماعی که دانش‌آموزان می‌توانند در آنها با یکدیگر تعامل داشته باشند و تجربیات خود را به اشتراک بگذارند.
۸. ابزارهای ارزیابی آنلاین: سیستم‌هایی که امکان آزمون‌گیری و ارزیابی آنلاین را فراهم می‌کنند.

(ج) روش‌های نوین تدریس

۱. یادگیری مبتنی بر مسأله (PBL): یک روش آموزشی دانش‌آموز محور است که فراگیران را تشویق می‌کند تا فعالانه با مشکلات زندگی واقعی درگیر شوند، تحقیق کنند، تئوری و عمل را ادغام کنند و با همسالان خود برای یافتن راه‌حل همکاری کنند. این روش مستلزم درگیر شدن فراگیران با مشکلات یا ساختارهای ناقص است که منجر به کسب دانش و توسعه مهارت می‌شود.
۲. یادگیری خودراهبر (SDL): یک روش آموزشی است که در آن فراگیران ابتکار عمل و مسئولیت یادگیری خود را بر عهده می‌گیرند و انتخاب می‌کنند چه چیزی، چگونه و چه زمانی یاد بگیرند. این روش دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا تجربیات آموزشی خود را با علایق شخصی و سرعت یادگیری تطبیق دهند و عادات یادگیری مادام‌العمر را تقویت کنند.
۳. یادگیری مبتنی بر پروژه: در یادگیری پروژه محور، از پروژه‌ها به عنوان یک رسانه یادگیری برای دستیابی به اهداف یادگیری خاص استفاده می‌شود. در این روش، دانش‌آموزان نه تنها دریافت کننده اطلاعات هستند، بلکه به طور فعال در فرآیند یادگیری مشارکت دارند و مستقیماً درگیر ساخت یک پروژه می‌شوند و به فراگیران فرصت می‌دهد تا در انتخاب موضوعات، انجام تحقیق و تکمیل یک پروژه تصمیم‌گیری کنند.
۴. یادگیری مبتنی بر اکتشاف: در این روش، دانش‌آموزان سناریویی را حل می‌کنند که منجر به تغییر دانش پایه برای درک عمیق‌تری از تفکر انتقادی و استدلال مبتنی بر شواهد می‌شود. این روش به فراگیران می‌آموزد که چگونه علمی فکر کنند و عمل نمایند.
۵. یادگیری مشارکتی: یادگیری مشارکتی شامل گروه‌های کوچکی است که دانش‌آموزان برای کشف مفاهیم جدید، با هم و در کنار هم کار می‌کنند، از یادگیری همه اعضا حمایت کنند و اصولی را برای ایجاد تعاملی سازنده میان همسالان برقرار نمایند.
۶. کلاس معکوس (وارونه): رویکرد اصلی کلاس درس معکوس، ارائه آموزش‌ها قبل از کلاس از طریق محتوای آنلاین در فضای مجازی است تا زمان کلاس را برای فعالیت‌های یادگیری فعال و حل مسئله آزاد کند. در این روش، رویدادهایی که به طور سنتی در داخل کلاس اتفاق می‌افتاد، اکنون در خارج از کلاس انجام می‌شود.
۷. یادگیری حرکتی: یادگیری حرکتی فرآیندی است که در آن دانش‌آموزان از طریق انجام فعالیت‌های بدنی، به جای گوش دادن منفعلانه به سخنرانی‌ها یاد می‌گیرند. در این نوع یادگیری، دانش‌آموزان تمایل دارند از

طریق تعامل فیزیکی بین یکدیگر و با محیط، از بدن خود برای برقراری ارتباط، دریافت اطلاعات و حل مشکلات در فعالیت‌های یادگیری استفاده کنند.

۸. **داربست آموزشی (یادگیری حمایت شده):** داربست به عنوان حمایت دانش‌آموز توسط معلم یا همتایان آگاه‌تر تعریف می‌شود که باعث می‌شود دانش‌آموزان در تکالیفی که فراتر از توانایی‌های آنها است، درگیر شوند و مهارت کسب کنند و در نهایت بدون کمک معلم به انجام مستقل تکالیف حرکت داده می‌شود.

۹. **یادگیری شخصی‌سازی شده (PL):** در این روش، سرعت یادگیری متناسب با نیازها و توانمندی‌های هر دانش‌آموز تنظیم می‌شود و ممکن است محتوای آموزشی بر اساس نیازها و علایق هر دانش‌آموز متفاوت باشد.

۱۰. **یادگیری تجربی (یادگیری از طریق انجام دادن):** دانش‌آموزان از طریق تعامل با محیط، جامعه و یا تکمیل پروژه‌ها برای تجربه درس با چشم‌اندازی گسترده‌تر از کتاب درسی آماده می‌شوند. این روش دانش‌آموزان را تشویق می‌کند تا با ترکیب فعالیت‌های عملی با دنیای واقعی، به طور فعالانه در تجارب عملی شرکت کنند.

۱۱. **آموزش پاسخگوی فرهنگی (CRT):** در این روش، معلم با شناخت فرهنگ، قومیت، تجربیات قبلی و سبک‌های عملکردی دانش‌آموزان، موقعیت‌های یادگیری بهتری را برای آنها فراهم می‌کند. این روش برای آموزش به دانش‌آموزان اقلیت‌های قومی و مذهبی بسیار موثر است و اصلی‌ترین هدف آن، توانمندسازی در ارتباطات چندفرهنگی می‌باشد.

۱۲. **یادگیری اجتماعی عاطفی (SEL):** این نوع یادگیری با تمرکز بر پنج شایستگی کلیدی شامل خودآگاهی، خودمدیریتی، آگاهی اجتماعی، مهارت‌های برقراری ارتباط و تصمیم‌گیری مسئولانه، تلاش می‌کند تا مهارت‌های زندگی دانش‌آموزان مانند همدلی، هوش هیجانی و تعیین هدف را توسعه دهد.

۱۳. **پرسشگری (گفتگوی سقراطی):** هدف اصلی پرسشگری سقراطی، حقیقت‌جویی است که در آن معلم از طریق طرح پرسش‌های عمیق و مستمر، به ساخت استدلال‌های منطقی در دانش‌آموزان کمک می‌کند. این روش مسیری برای دانش‌آموزان فراهم می‌کند تا به طور گسترده فکر کنند و در مورد افکار خود قضاوت قوی‌تری کنند. علاوه بر این، دانش‌آموزان می‌توانند مهارت‌های ارتباطی‌شان را توسعه دهند و اعتماد به نفس بیشتری کسب کنند.

۱۴. **تدریس مبتنی بر تلفیق یا تدریس بین رشته‌ای (ITL):** آموزش و یادگیری میان برنامه‌ای و ادغام درسی، به طور گسترده به عنوان ادغام دو یا چند موضوع درسی یا رشته‌های درسی در محیط‌های آموزشی تعریف می‌شود. این مجموعه از آموزش‌ها اغلب بر رشد کلی دانش‌آموز از طریق آموزش‌هایی که در زمینه زندگی واقعی معنا دارند تمرکز می‌کنند.

۱۵. **یادگیری مبتنی بر تفکر (TBL):** رویکردی از آموزش و یادگیری است که در آن آموزش یک مهارت تفکری خاص در خلال آموزش محتوا یا موضوع درسی به فراگیران تزریق می‌شود، این تزریق نه تنها فرآیند کسب دانش جدید را تسهیل می‌کند بلکه رشد مهارت‌های تفکر را نیز تقویت می‌کند.

^۱ Culturally Responsive Teaching

^۲ Social and Emotional Learning

^۳ Interdisciplinary Teaching and Learning

^۴ Thinking-Based Learning

۱۶. **یادگیری مبتنی بر بحث (DBL)**^۱: روش‌های تدریس مبتنی بر بحث، یک گفتگوی مشارکتی و با پایان باز است. این روش فرآیند توضیح ایده، پاسخ دادن به مشارکت دیگران و شنیدن دیدگاه‌های جایگزین، یادگیری و درک را غنی و معنادار می‌کند. علاوه بر این، درکی آگاهانه‌تر از یک موضوع، خودآگاهی، ظرفیت خودانتقادی و قدردانی از تنوع عقاید را ترویج می‌دهد.

۱۷. **تدریس همتا (یادگیری خدمتی)**: این روش به معنای به خدمت گرفتن دانش‌آموزان جهت آموزش به همتایان خود می‌باشد. یادگیری همتا می‌تواند دانش‌آموزان را درگیر و نگران اطراف خود کند، تعامل با دیگران را بهبود بخشد و به پیشرفت تحصیلی آنان کمک کند. همچنین شواهد نشان می‌دهد تأثیر این روش بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزی که نقش «مربی» را ایفا می‌کند بیشتر از دانش‌آموزانی است که نقش «یادگیرنده» را ایفا می‌کنند.

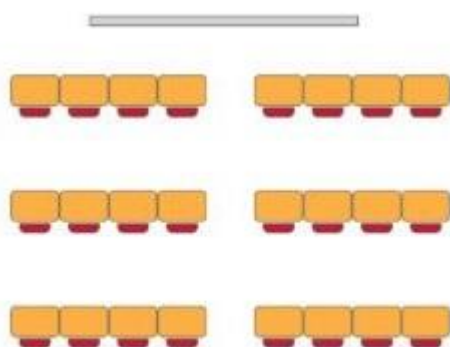
۱۸. **آموزش متقاطع**: استراتژی آموزش متقاطع به دنبال ادغام و ایجاد ارتباط بین «محیط رسمی» و «محیط غیررسمی» در آموزش است.

۱۹. **یادگیری مبتنی بر بازی**: بازی به عنوان وسیله‌ای برای درگیر کردن و فعال کردن دانش‌آموزان (به ویژه در سنین کودکی) در یادگیری مورد تأیید است. از آنجایی که بازی برای کودکان جذاب بوده و متناسب با خصوصیات رشدی آنان می‌باشد، جایگاه ویژه‌ای در توسعه برنامه درسی پیدا کرده است.

(د) یادگیری در محیط و فضای آموزشی (چیدمان کلاس، کلاس موضوعی و...)

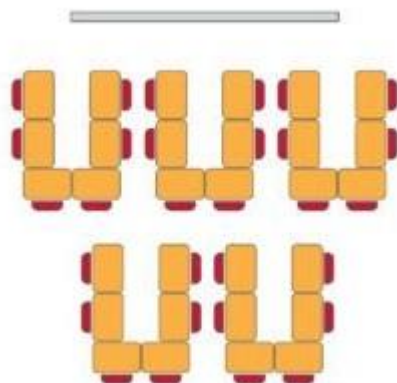
۱. **چینش کلاس درس**: به نحوه سازمان‌دهی فیزیکی فضا و ترتیب قرارگیری دانش‌آموزان، معلمان و منابع آموزشی در کلاس اشاره دارد. طراحی مناسب چینش کلاس می‌تواند تأثیر زیادی بر فرآیند یادگیری، تعاملات اجتماعی و حتی جو کلاس داشته باشد. انتخاب چینش درست به نوع آموزش و اهداف یادگیری بستگی دارد. رایج‌ترین مدل‌های چینش کلاس درس به شرح زیر است:

(۱-۱) **چینش سنتی (صفوف منظم)**: دانش‌آموزان در ردیف‌های منظم و روبه‌روی معلم می‌نشینند. این مدل برای آموزش‌های مستقیم و سنتی مناسب است که معلم بیشتر نقش سخنران را ایفا می‌کند. از مهمترین معایب این مدل، تعامل محدود بین دانش‌آموزان است.

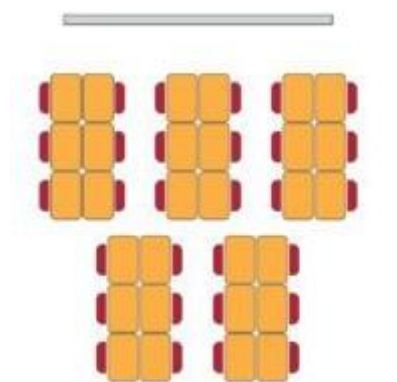

^۱ Discussion-Based Learning

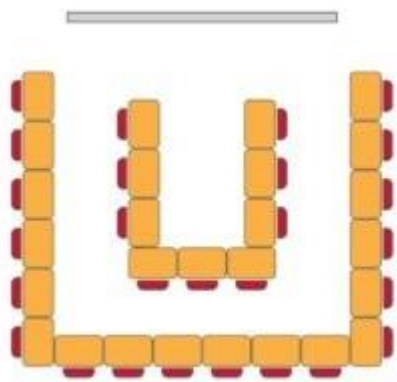
۱-۲) چینش دایره‌ای یا نیم دایره‌ای: دانش‌آموزان در دایره یا نیم‌دایره به معلم نگاه می‌کنند. این چینش برای بحث‌های گروهی یا فعالیت‌های مشارکتی مناسب است. از مهمترین مزایای این مدل، تسهیل ارتباطات و همکاری بیشتر بین دانش‌آموزان است.

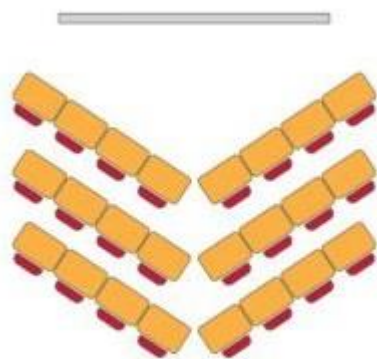
۱-۳) چینش گروهی (Team Work): دانش‌آموزان در گروه‌های کوچک یا تیم‌های مشخص می‌نشینند. این مدل برای فعالیت‌های گروهی، پروژه‌ها یا بحث‌های کلاس مناسب است و باعث تقویت همکاری و تعامل بیشتر بین دانش‌آموزان می‌شود.

۱-۴) چینش نیم‌دایره بزرگ یا U شکل: میزها به صورت U یا نیم‌دایره چیده می‌شوند. این چینش به معلم این امکان را می‌دهد که در مرکز قرار گیرد و با همه دانش‌آموزان ارتباط برقرار کند که علاوه بر تعامل بیشتر، امکان دید کامل برای معلم و دانش‌آموزان را فراهم می‌کند.

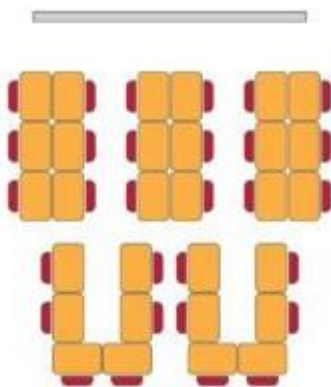

۵-۱) **چینش استادیوم:** با تغییر کوچکی در چیدمان کلاس‌های سنتی، صندلی‌های کلاس به شکل صندلی‌های استادیوم تبدیل می‌شوند. در اینجا برای معلم راحت‌تر است که تمام دانش‌آموزان را هنگام انجام فعالیت‌ها زیر نظر داشته باشد. در کلاس‌های کوچک این نوع چینش بسیار کاربردی‌تر خواهد بود. این چیدمان برای کلاس‌هایی که فعالیت گروهی زیادی دارند مناسب نیست. همچنین در چنین کلاسی معلم بیشتر شبیه یک سخنران است که تمام مدت کلاس برای دانش‌آموزان صحبت می‌کند.

۶-۱) **چینش انعطاف‌پذیر (چرخشی):** این مدل به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که میزها و صندلی‌ها را به طور مداوم جابه‌جا کنند. این چینش مناسب کلاس‌هایی است که می‌خواهند در آن‌ها نوآوری و همکاری میان دانش‌آموزان بیشتر باشد و از مزایای آن امکان تعامل بیشتر و انطباق با نوع فعالیت‌های مختلف است.

۷-۱) **چینش ترکیبی:** این مدل ترکیبی از انواع مختلف چینش‌ها است و بسته به نوع درس و فعالیت می‌تواند تغییر کند. برای مثال، معلم می‌تواند ابتدا درس را به صورت کلاس جمعی توضیح دهد و سپس دانش‌آموزان را به گروه‌های کوچک تقسیم کند. انتخاب مدل مناسب چینش کلاس به نوع فعالیت‌های آموزشی، هدف‌های یادگیری و فضای کلاس بستگی دارد.

۲. **کلاس موضوعی (Thematic Class):** در کلاس موضوعی کلیه تجهیزات و امکانات آموزشی در اختیار معلم و دانش‌آموزان قرار می‌گیرد تا معلم بتواند با کمک این امکانات ضمن بیان مفاهیم کتاب‌های درسی، با انجام کار عملی به انتقال مفاهیم و یادگیری بیشتر دانش‌آموزان کمک کند زیرا با انجام کار عملی یادگیری

آسان‌تر شده و در زمان صرفه‌جویی می‌شود. به‌علاوه، آموخته‌ها در ذهن دانش‌آموزان حک می‌گردد و همچنین باعث رشد خلاقیت و نوآوری و بالا بردن روحیه کار گروهی بین آن‌ها می‌شود. همچنین موجب دلبستگی معلم به این کلاس، به دلیل اختصاص آن به نام اوست. بنابراین معلم انگیزه زیادی دارد که با اضافه کردن امکانات مورد نظرش به کلاس، با توجه به تجارب و سلیقه خود، تدریس را برای خود آسان‌تر کرده، و گیرایی دانش‌آموزان را بیشتر کند.

۳. **تنوع‌بخشی به محیط‌های یادگیری:** ایجاد متنوع فرصت‌های یادگیری در محیط‌های واقعی مانند کلاس درس، حیاط مدرسه، نمازخانه، سالن اجتماعات، آزمایشگاه، کارگاه، سایت و همچنین بازدیدهای علمی، پروژه‌های همکاری با صنایع و کارآموزی جهت ارتباط دادن محتوای درسی با چالش‌ها و مسائل دنیای واقعی مد نظر می‌باشد.

۴. **شاداب‌سازی مدارس:** به مجموعه اقداماتی گفته می‌شود که هدف آن ایجاد محیطی دوست داشتنی، نشاط‌آور، تحرک‌آفرین، سالم، امن، پویا و جذاب برای دانش‌آموزان و کارکنان مدارس است. این اقدامات شامل بهبود فضای فیزیکی مدرسه، کلاس درس و ... (مانند رنگ‌آمیزی دیوارها، بهبود فضای سبز، بهسازی سرویس‌های بهداشتی و...)، ارتقای سلامت روانی و جسمی دانش‌آموزان، ایجاد محیط‌های آموزشی متنوع و تقویت روحیه مشارکت و همکاری در مدرسه و متناسب با ویژگی‌های سنی، جسمی، جنسیتی و روحی دانش‌آموزان و معلمان است. این فرآیند می‌تواند تأثیر زیادی بر بهبود کیفیت آموزش و توسعه اجتماعی دانش‌آموزان داشته باشد.

۵. **تجهیز آزمایشگاه، کارگاه و سایت رایانه:** به معنای فراهم‌آوری و نصب تجهیزات، ابزارها، دستگاه‌ها، و مواد مورد نیاز برای انجام فعالیت‌های علمی، تحقیقاتی، یا آموزشی در محیط‌های آزمایشگاهی، کارگاهی و سایت رایانه است. این فرآیند شامل انتخاب، خرید، نصب، راه‌اندازی و نگهداری تجهیزات می‌شود تا محیطی ایمن و مناسب برای انجام آزمایش‌ها، تحقیق، و آموزش فراهم آید. در واقع، تجهیز آزمایشگاه، کارگاه و سایت رایانه به معنای فراهم آوردن ابزارهایی است که به معلمان و دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که پروژه‌های عملی و آزمایش‌های علمی را انجام دهند.

۶. **تقویت محیط عاطفی یادگیری:** تقویت محیط عاطفی یادگیری به معنای ایجاد فضایی مثبت و حمایتی در فرایند آموزش است که به یادگیرندگان کمک می‌کند تا احساس امنیت و احترام داشته باشند. عوامل عاطفی می‌توانند به شدت بر یادگیری تأثیرگذار باشند و محیطی که در آن یادگیری انجام می‌شود، نقش مهمی در این فرآیند دارد. محیط عاطفی یادگیری به شرایط احساسی و روانی کلاس یا گروه آموزشی اشاره دارد که می‌تواند شامل احساسات، نگرش‌ها و تعاملات بین یادگیرندگان و معلمان باشد.

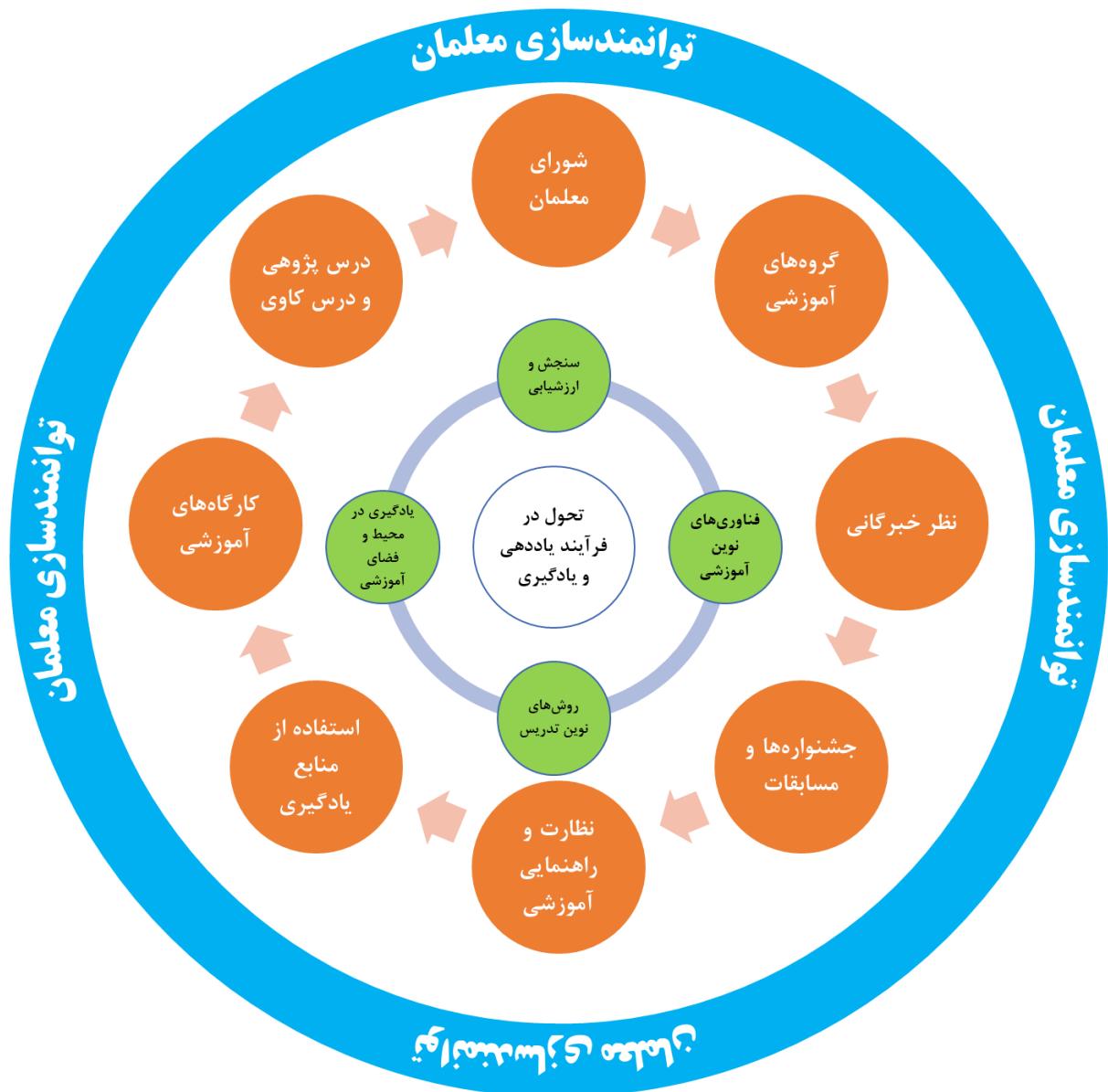
مسیرهای توانمندسازی

۱. **شورای معلمان:** به منظور ارتقای کیفیت و اثربخشی فعالیت‌های آموزشی تربیتی مدرسه و تسهیل فرآیند یاددهی یادگیری و تربیت‌پذیری دانش‌آموزان و ایجاد زمینه هم‌افزایی و مشارکت معلمان در امور مدرسه، شورایی به نام «شورای معلمان» با شرکت همه معلمان، مربیان و مشاوران تشکیل می‌شود.
۲. **گروه‌های آموزشی:** دبیران علاقه‌مند و واجد صلاحیت در گروه‌های درسی که برای ارتقای کیفیت آموزشی و تربیتی در برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط در سطوح مدرسه‌ای، منطقه‌ای، استانی و کشوری با هم تعامل، همفکری و تبادل نظر دارند.

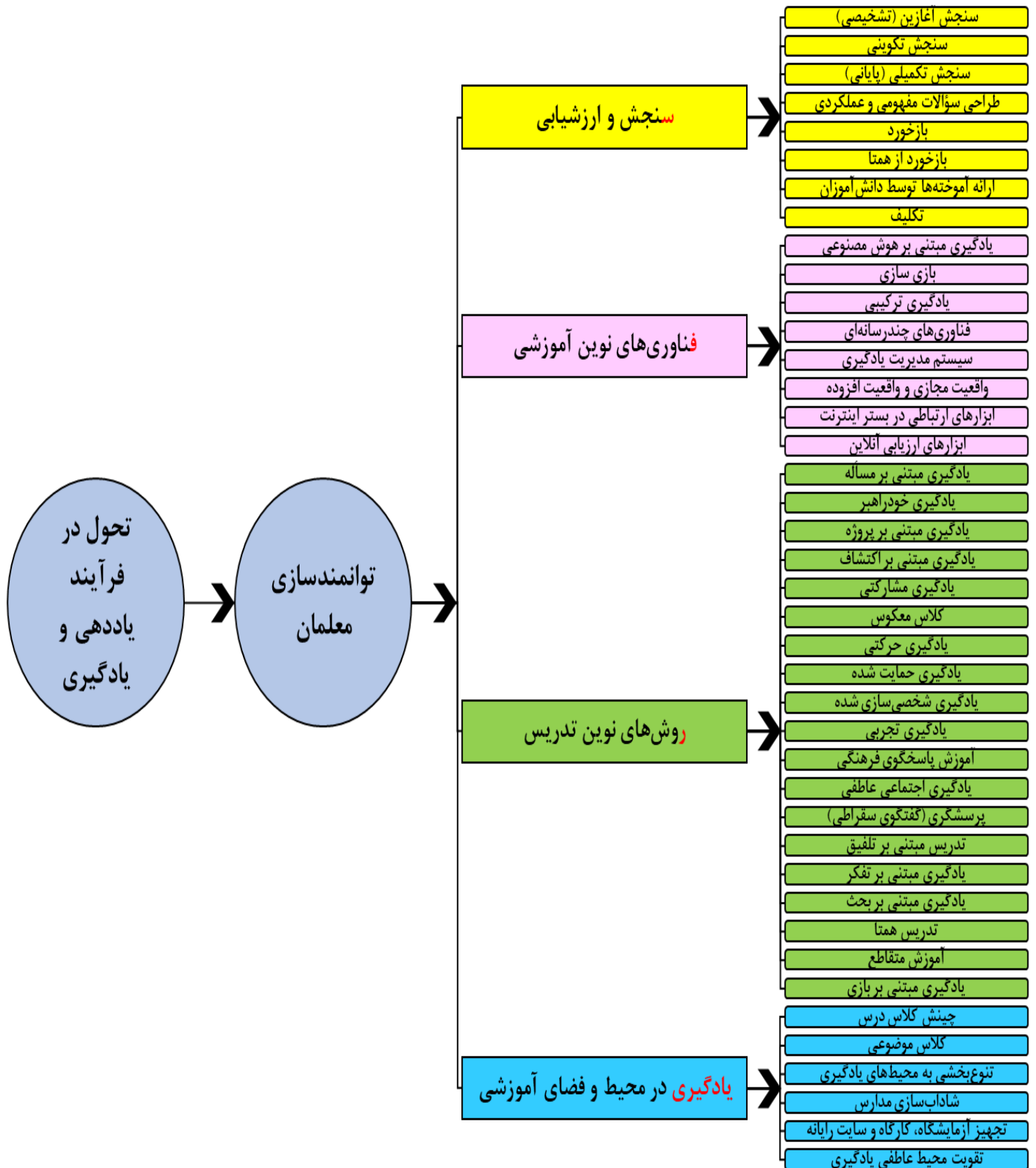
۳. **نظر خبرگانی:** یکی از مسیرهایی که برای دستیابی به پاسخ سؤالات و حل چالش‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، استفاده از نظر افراد مجرب و آگاه در زمینه موضوع مورد نظر است. از جمله مواردی که می‌تواند در انتخاب افراد متخصص و خبره مد نظر قرار گیرد عبارتند از زمینه تحصیلی و شغلی مرتبط، برخورداری از تجارب مفید، تألیف و ترجمه کتاب، انتشار مقالات علمی و فعالیت‌های عملی در زمینه مورد نظر.
۴. **شرکت در جشنواره‌ها و مسابقات:** شرکت در جشنواره‌ها و مسابقات می‌تواند به ارتقای عملکرد معلمان از جنبه‌های مختلف از جمله تحریک خلاقیت و نوآوری، تقویت روحیه رقابتی و انگیزه، بهبود مهارت‌های ارتباطی و همکاری، ارتباط با نوآوری‌ها و بهترین تجربیات و استفاده از بازخورد داوران و شرکت‌کنندگان دیگر کمک نماید. شرکت در این رویدادها به معلمان این امکان را می‌دهد که مهارت‌های خود را ارتقاء دهند و به‌روز باشند، که نتیجه آن در کیفیت آموزش و عملکرد آنان در کلاس منعکس می‌شود.
۵. **نظارت و راهنمایی آموزشی:** نظارت و راهنمایی آموزشی با رویکرد بالینی به فرایندی اطلاق می‌شود که در آن نظارت و هدایت معلمان با استفاده از رویکردی مشابه به روش‌های بالینی در پزشکی انجام می‌شود. در این رویکرد، هدف اصلی ارتقاء کیفیت آموزش و بهبود عملکرد معلمان از طریق مشاهده دقیق و ارائه بازخوردهای تخصصی و مؤثر است. این نوع از نظارت به معلمان کمک می‌کند تا مهارت‌های خود را در یک فضای حمایتی و تخصصی تقویت کنند و به‌طور مستمر در جهت بهبود عملکرد خود پیشرفت کنند.
۶. **استفاده از منابع یادگیری:** استفاده از منابع یادگیری به معلمان کمک می‌کند تا از دانش و ابزارهای به‌روز و متنوع بهره‌برداری کنند و عملکرد خود را بهبود بخشند، که این به نفع دانش‌آموزان و کل فرآیند آموزشی است.
۷. **کارگاه‌های آموزشی:** کارگاه‌های آموزشی فرصتی ارزشمند برای معلمان فراهم می‌آورند تا مهارت‌های خود را به‌روز کنند، با تجربیات دیگران آشنا شوند و در مسیر رشد حرفه‌ای خود گام بردارند. این امر نه تنها به بهبود عملکرد آن‌ها کمک می‌کند، بلکه به کیفیت آموزش و یادگیری دانش‌آموزان نیز می‌افزاید.
۸. **درس پژوهی و درس کاوی:** دو مفهوم مرتبط با بهبود فرآیندهای آموزشی و تدریس هستند که در زمینه‌های تحقیقاتی و توسعه حرفه‌ای معلمان به کار می‌روند و به رشد حرفه‌ای معلمان و ارتقاء کیفیت آموزش کمک می‌کنند. واکاوی: به فرایندی اطلاق می‌شود که معلمان یا پژوهشگران پس از تدریس یا انجام یک فعالیت آموزشی، به بررسی و تحلیل آنچه که انجام داده‌اند می‌پردازند. این فرآیند شامل تحلیل و بررسی جنبه‌های مختلف تدریس، شناسایی نقاط قوت و ضعف، و جستجوی راهکارهایی برای بهبود تدریس و یادگیری است. واکاوی به معلمان کمک می‌کند تا آگاهانه‌تر و مؤثرتر به تدریس بپردازند. درس پژوهی: یک روش پژوهشی و حرفه‌ای است که در آن معلمان به صورت گروهی و با همکاری یکدیگر، یک درس را طراحی، تدریس و سپس مورد تحلیل قرار می‌دهند. در این فرآیند، معلمان معمولاً در تیم‌های کوچک گرد هم می‌آیند و برای بهبود تدریس خود، درس را در کلاس‌های واقعی آزمایش می‌کنند. پس از تدریس، آن‌ها نتایج را با هم بررسی کرده و به اصلاح و بهبود روش‌ها و محتوای آموزشی می‌پردازند. هدف درس پژوهی، ارتقاء کیفیت تدریس و یادگیری از طریق همکاری و تبادل نظر است.

الگوی تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری

الگوی تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری شامل مجموعه‌ای از رویکردها و استراتژی‌هایی می‌باشد که با استفاده ایده‌ها و فناوری‌های جدید، روش‌های تدریس و یادگیری را بهبود و تحول می‌بخشد. این الگو با استفاده از فناوری، روش‌های فعال و مشارکتی و از طریق مسیرهای پیشرفت و یادگیری، می‌تواند به‌طور مؤثری تجربه آموزشی را تغییر دهند و به ارتقاء نتایج یادگیری کمک کنند.

نمایه محور ها و مؤلفه های سفر یادگیری

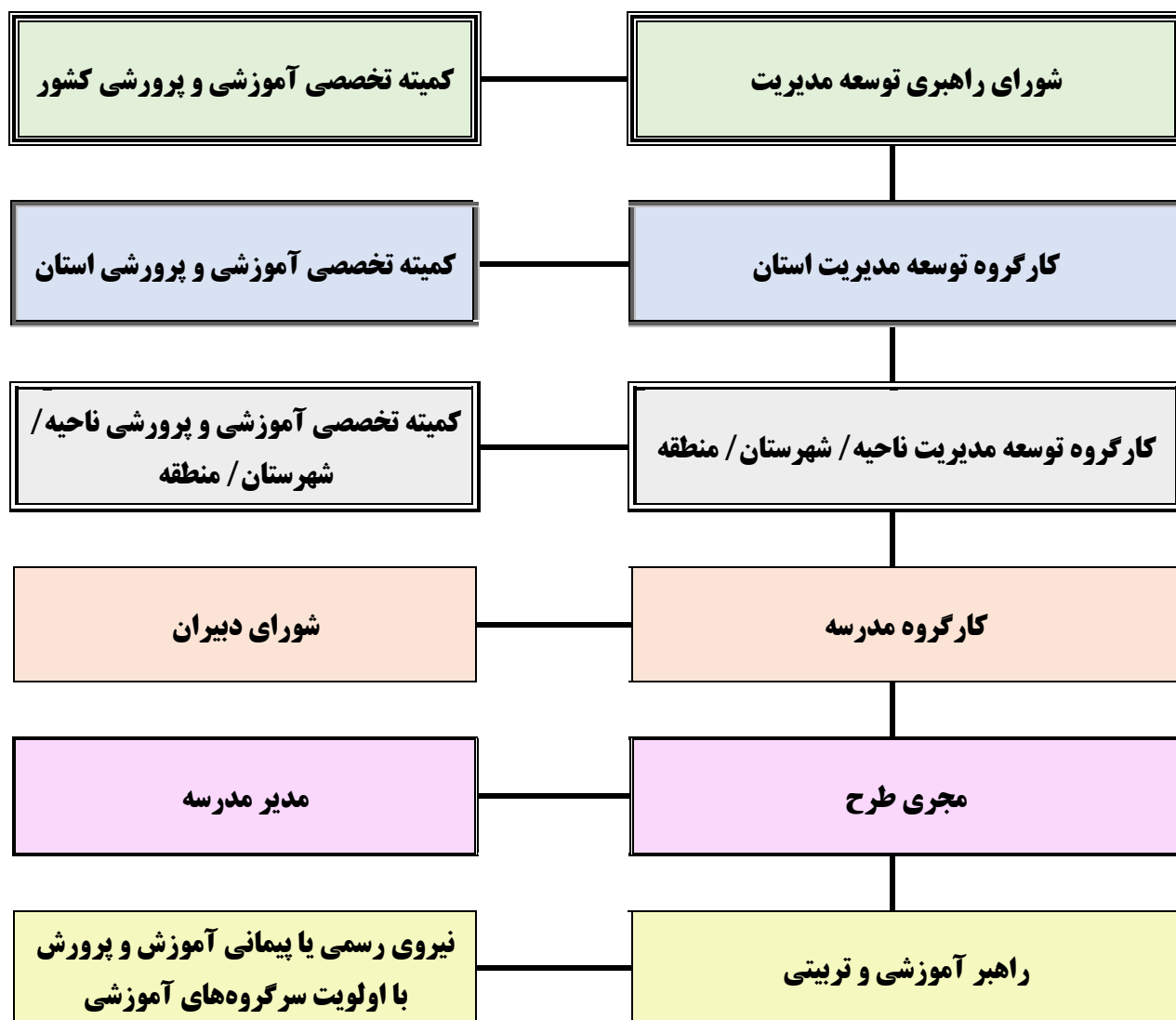
مجریان

تمامی مدارس مجری طرح الگوی تراز سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مطابق جدول زیر.

ردیف	استان	تعداد سهمیه مدارس مجری	تعداد راهبر	ردیف	استان	تعداد سهمیه مدارس مجری	تعداد راهبر
۱	آذربایجان شرقی	۱۰۱	۲۰	۱۷	شهرستان‌های استان تهران	۶۳	۱۲
۲	آذربایجان غربی	۷۲	۱۴	۱۸	فارس	۱۱۴	۲۲
۳	اردبیل	۴۲	۸	۱۹	قزوین	۲۷	۶
۴	اصفهان	۸۵	۱۸	۲۰	قم	۱۷	۴
۵	البرز	۲۷	۶	۲۱	کردستان	۴۸	۱۰
۶	ایلام	۱۸	۴	۲۲	کرمان	۷۶	۱۶
۷	بوشهر	۲۸	۶	۲۳	کرمانشاه	۴۵	۱۰
۸	چهارمحال و بختیاری	۳۱	۶	۲۴	کهگیلویه و بویراحمد	۳۱	۶
۹	خراسان جنوبی	۲۷	۶	۲۵	گلستان	۴۹	۱۰
۱۰	خراسان رضوی	۱۵۷	۳۲	۲۶	گیلان	۵۵	۱۲
۱۱	خراسان شمالی	۳۴	۶	۲۷	لرستان	۵۲	۱۰
۱۲	خوزستان	۱۲۶	۲۶	۲۸	مازندران	۶۹	۱۴
۱۳	زنجان	۳۲	۶	۲۹	مرکزی	۳۱	۶
۱۴	سمنان	۱۵	۴	۳۰	هرمزگان	۶۱	۱۲
۱۵	سیستان و بلوچستان	۱۰۵	۲۲	۳۱	همدان	۴۰	۸
۱۶	شهر تهران	۵۱	۱۰	۳۲	یزد	۲۳	۴
جمع مدارس مجری		۱۷۵۲	جمع راهبران آموزشی و تربیتی		۳۵۶		

ساختار و تشکیلات

ساختار و تشکیلات اجرای برنامه بر اساس بخشنامه شماره ۷۱۰/۴ مورخ ۱۳۹۹/۱/۲۰ معاونت برنامه‌ریزی و توسعه منابع وزارت آموزش و پرورش می‌باشد. لذا با عنایت به اهمیت و ضرورت این طرح تأکید می‌گردد این دستورالعمل در "کمیته تخصصی آموزشی و پرورشی" ذیل کارگروه توسعه مدیریت در سطوح استان/ ناحیه/ شهرستان و منطقه به شرح نمودار ذیل تشکیل و برنامه‌ریزی لازم جهت اجرای جشنواره انجام شود.

کمیته تخصصی آموزشی و پرورشی ستاد

این کمیته به منظور برنامه‌ریزی، هدایت، سازماندهی، هماهنگی، نظارت دقیق و ارزیابی از فرآیند اجرای طرح نوآوری در فرآیند آموزش و یادگیری در سطح ستاد تشکیل می‌گردد.

کمیته تخصصی آموزشی و پرورشی استان

این کمیته ذیل معاونت آموزش متوسطه تشکیل می‌شود و نسبت به اجرای وظایف زیر اقدام لازم را به عمل می‌آورد:

- تعیین نواحی / شهرستان‌ها و مناطق هدف
- ارسال دستورالعمل و اطلاع‌رسانی مطلوب به نواحی / شهرستان‌ها و مناطق
- برگزاری جلسات توجیهی - آموزشی ویژه رؤسای ادارت آموزش و پرورش نواحی، شهرستان‌ها و مناطق
- معاونان آموزشی جهت اجرای باکیفیت طرح
- برگزاری دوره آموزش تربیت مدرس منطقه‌ای
- استفاده از ظرفیت و مشارکت والدین، سایر نهادها و ارگان‌ها جهت اجرای بهتر طرح
- برنامه‌ریزی جهت آگاهی‌بخشی فرآیند اجرای طرح به ادارات، مدارس، مدیران، دبیران و تمامی ذینفعان
- نظارت دقیق بر اجرای طرح
- ارزیابی فرآیندی از اجرای طرح و برنامه‌ریزی جهت بهبود مستمر
- ارزیابی پایانی از میزان تحقق اهداف و شایستگی‌های کسب شده
- اشاعه تجربیات موفق و نمونه خلاقیت‌های معلمان
- ایجاد زمینه هم‌اندیشی و برگزاری جشنواره‌ها و همایش‌های استانی
- تقدیر از مدیران و دبیران مناطقی که بهترین عملکرد را در ترویج و اجرای طرح داشته‌اند
- ارائه گواهی مهارت جهت استفاده در ارزشیابی سالانه و رتبه‌بندی معلمان
- تهیه و ارسال گزارش کامل، جامع و مصور از اجرای طرح به ستاد

کمیته تخصصی آموزشی و پرورشی منطقه

این کمیته ذیل معاونت آموزش متوسطه تشکیل می‌شود و نسبت به اجرای وظایف زیر اقدام لازم را به عمل می‌آورد:

- تعیین مدارس دولتی عادی مشمول طرح تراز سند تحول بنیادین
- ارسال دستورالعمل و اطلاع‌رسانی مطلوب به مدارس هدف
- برگزاری جلسات توجیهی - آموزشی ویژه دبیران، مدیران و معاونان آموزشی مدارس
- انتخاب راهبران آموزشی و تربیتی
- تعیین مدارس تحت پوشش هر راهبر آموزشی و تربیتی
- برگزاری دوره آموزش نیروی انسانی مدارس مجری
- استفاده از ظرفیت و مشارکت والدین، سایر نهادها و ارگان‌ها جهت اجرای بهتر طرح
- برنامه‌ریزی جهت آگاهی‌بخشی فرآیند اجرای طرح به مدیران، دبیران و تمامی ذینفعان
- نظارت دقیق بر اجرای طرح در مدارس تحت پوشش
- ارزیابی فرآیندی از اجرای طرح و برنامه‌ریزی جهت بهبود مستمر
- ارزیابی پایانی از میزان تحقق اهداف و شایستگی‌های کسب شده
- اشاعه تجربیات موفق و نمونه خلاقیت‌های معلمان
- ایجاد زمینه هم‌اندیشی و برگزاری جشنواره‌ها و همایش‌های منطقه‌ای

- تقدیر از مدیران و دبیران مدارس که بهترین عملکرد را در ترویج و اجرای طرح داشته‌اند
- تهیه و ارسال گزارش کامل، جامع و مصور از اجرای طرح به استان

کارگروه مدرسه

کارگروه مدرسه با راهبری مدیر مدرسه و متشکل از معاونان و اعضای شورای دبیران و در صورت لزوم با دعوت از صاحب‌نظران تعلیم و تربیت تشکیل شده و وظایف ذیل را بر عهده دارند:

- ابلاغ دستورالعمل به تمام دبیران
- تبیین و توجیه دستورالعمل در شورای معلمان
- ترغیب و تشویق معلمان به اجرای طرح
- همراهی و پشتیبانی لازم
- اشاعه تجربیات موفق و نمونه خلاقیت‌های معلمان
- ایجاد زمینه هم‌اندیشی و برگزاری جشنواره‌ها و همایش‌های مستمر مدرسه‌ای
- نظارت دقیق بر اجرای طرح

کام‌های اجرایی

ردیف	اقدامات	زمان اجرا	مسئول پیگیری
الف) تعیین مدارس هدف و راهبران آموزشی و تربیتی			
۱	تعیین معیارهای انتخاب مدارس مجری	نیمه اول آذرماه	ستاد
۲	تعیین ۱۰ درصد مدارس دولتی عادی مشمول طرح تراز سند تحول بنیادین	نیمه اول آذرماه	استان
۳	تعیین معیارهای انتخاب راهبران آموزشی و تربیتی	نیمه دوم آذرماه	ستاد
۴	انتخاب راهبران آموزشی و تربیتی و صدور ابلاغ ایشان	نیمه دوم دیماه	منطقه
۵	تعیین مدارس تحت پوشش هر راهبر	نیمه دوم دیماه	منطقه
ب) تولید محتواهای آموزشی			
۶	تشکیل کارگروه تولید محتوا	نیمه دوم آبان ماه	ستاد/ استان
۷	انجام مطالعات و بررسی‌های لازم و نشست‌های نخبگانی به منظور تدوین محتوا	نیمه دوم آبان ماه	ستاد/ استان
۸	ارائه مدل تحول در فرآیند یاددهی و یادگیری	نیمه دوم آذرماه	ستاد
۹	تعیین سرفصل‌های آموزش (بر اساس ماده ۴ دستورالعمل)	نیمه دوم آذرماه	ستاد
۱۰	تولید محتوای آموزشی مکمل	دی ماه	ستاد/ استان
ج) ایجاد سامانه شبکه یادگیری معلمان			
۱۱	جمع‌آوری و تحلیل نیازها	نیمه دوم آذر ماه	ستاد
۱۲	نگارش RFP سامانه	نیمه دوم دیماه	ستاد
۱۳	طراحی و پیاده‌سازی سامانه	تا پایان بهمن ماه	ستاد (فناوری)
۱۴	بروزرسانی، پشتیبانی و بهبود مستمر	مستمر	ستاد (فناوری)
۱۵	ارائه آموزش‌های لازم به کاربران برای استفاده از سامانه	اسفند ماه	ستاد/ استان
د) جاری سازی طرح			
۱۶	تهیه و تدوین دستورالعمل	نیمه دوم آذرماه	ستاد
۱۷	پیش‌بینی، تخصیص و توزیع اعتبار	نیمه دوم آذرماه	ستاد
۱۸	ارسال دستورالعمل به استان‌ها	نیمه اول دی ماه	ستاد
۱۹	ارائه طرح در شورای آموزش و پرورش استان و جلب مشارکت و همراهی کلیه	نیمه دوم دی ماه	استان

ردیف	اقدامات	زمان اجرا	مسئول پیگیری
	نهادهای و ادارات کل استان در راستای اجرای ویژه طرح و تقسیم وظایف و مسئولیت‌ها بین مدیران استانی		
۲۰	ابلاغ دستورالعمل به مناطق و مدارس	نیمه دوم دی ماه	استان
۲۱	ارائه طرح در شورای آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه و جلب مشارکت و همراهی کلبه نهادهای و ادارات شهرستان در راستای اجرای ویژه طرح و تقسیم وظایف و مسئولیت‌ها بین مدیران شهرستان	نیمه دوم دی ماه	استان
۲۲	تشکیل کمیته‌های ستادی، استانی، منطقه‌ای، مدرسه‌ای و تقسیم وظایف	تا پایان دی ماه	ستاد/استان/منطقه/مدرسه
۲۳	برگزاری جلسات توجیهی- آموزشی ویژه مدیران کل، معاونان، رؤسا و کارشناسان حوزه معاونت آموزش متوسطه استان‌ها	نیمه اول دی ماه	ستاد
۲۴	برگزاری جلسات توجیهی- آموزشی ویژه رؤسای ادارات، معاونان، کارشناسان مسئول و کارشناسان حوزه معاونت آموزش متوسطه مناطق	نیمه دوم دی ماه	استان
۲۵	برگزاری جلسات توجیهی- آموزشی ویژه مدیران، معاونان و دبیران مدارس هدف	نیمه دوم دی ماه	منطقه
۲۶	برگزاری جلسات توجیهی- آموزشی ویژه راهبران آموزشی و تربیتی	نیمه دوم دی ماه	
ه) توانمندسازی منابع انسانی			
۲۷	اخذ مجور برگزاری دوره آموزشی و صدور کد ضمن خدمت	نیمه دوم دی ماه	استان
۲۸	انتخاب مدرسان کشوری	نیمه دوم دی ماه	استان
۲۹	انتخاب و معرفی مدرسان استانی بر اساس معیارهای مشخص شده	نیمه دوم دی ماه	ستاد
۳۰	برگزاری دوره‌های آموزشی تربیت مدرس استانی	نیمه دوم بهمن ماه	ستاد
۳۱	انتخاب و معرفی مدرسان منطقه‌ای بر اساس معیارهای مشخص شده	نیمه دوم دی ماه	استان
۳۲	برگزاری دوره‌های آموزشی تربیت مدرس منطقه‌ای	هفته سوم بهمن ماه	استان
۳۳	برگزاری دوره‌های آموزشی نیروی انسانی مدارس مجری طرح	آخر بهمن ماه	منطقه
۳۴	ارائه گواهی پایان دوره	اسفند ماه	استان
و) آماده‌سازی محیط و فضاهای یادگیری			
۳۵	ایجاد جو و محیط مشارکتی و تعاملی بین معلمان	طول سال تحصیلی	مدرسه
۳۶	ایجاد فرصت‌های یادگیری در محیط‌های واقعی خارج از کلاس درس	طول سال تحصیلی	مدرسه
۳۷	جلب مشارکت سایر ارگان‌ها و نهادهای جهت استفاده از فضاهای آموزشی و تربیتی	طول سال تحصیلی	مدرسه
۳۸	تجهیز و نوسازی آزمایشگاه علوم تجربی مدارس هدف	طول سال تحصیلی	ستاد/استان (سازمان نوسازی)
۳۹	تجهیز و نوسازی کارگاه کار و فناوری و فرهنگ و هنر مدارس هدف	طول سال تحصیلی	ستاد/استان (سازمان نوسازی)
۴۰	تجهیز و نوسازی سایت رایانه مدارس هدف	طول سال تحصیلی	ستاد/استان (سازمان نوسازی)
۴۱	بهسازی فضا و تجهیزات ورزشی در مدارس هدف با رویکرد مدرسه پویا	طول سال تحصیلی	ستاد/استان (سازمان نوسازی)
۴۲	بهسازی فضای فیزیکی مدرسه با هدف شاداب‌سازی و زیباسازی محیط آموزش	طول سال تحصیلی	ستاد/استان/ منطقه/مدرسه
۴۳	کاشت گیاهان بومی و منطقه‌ای با هدف شاداب‌سازی و زیباسازی محیط آموزش	طول سال تحصیلی	مدرسه
۴۴	آماده‌سازی تجهیزات کلاس درس جهت اجرای چینش‌های متنوع	طول سال تحصیلی	ستاد/استان (سازمان نوسازی)

ردیف	اقدامات	زمان اجرا	مسئول پیگیری
ز) اجرای طرح			
۴۵	ارائه طرح در شورای مدرسه، شورای معلمان و تقسیم وظایف	هفته آخر دیماه	مدرسه
۴۶	ارسال مشخصات مدارس مجری طرح	نیمه دوم آذرماه	منطقه/ استان
۴۷	ارسال مشخصات مدیران، معاونان و دبیران مدارس مجری طرح	نیمه دوم دی ماه	مدرسه / منطقه/ استان
۴۸	ارتباط تعاملی بین راهبران و مدارس مجری	طول سال تحصیلی	مدرسه / راهبر
۴۹	شبکه‌سازی معلمان تحت پوشش هر راهبر	طول سال تحصیلی	راهبر
۵۰	شبکه‌سازی راهبران و معلمان تحت پوشش طرح	طول سال تحصیلی	منطقه/ استان/ ستاد
۵۱	پیگیری حضور معلمان در دوره‌های آموزشی	طول سال تحصیلی	مدرسه/ منطقه
۵۲	ترغیب و تشویق معلمان به اجرای طرح	طول سال تحصیلی	مدرسه / منطقه/ استان
۵۳	اشاعه تجربیات موفق و نمونه خلاقیت‌های معلمان	نیمه دوم اسفندماه	مدرسه / منطقه/ استان
۵۴	ایجاد زمینه هم‌اندیشی و برگزاری جشنواره‌ها و همایش‌ها	طول سال تحصیلی	مدرسه / منطقه/ استان/ ستاد
۵۵	تبادل و گردش اطلاعات از طریق اشتراک‌گذاری تجربیات در شبکه شاد	طول سال تحصیلی	مدرسه / منطقه/ استان/ ستاد
۵۶	تقدیر از مدیران و دبیران دارای بهترین عملکرد	پایان اجرای طرح	مدرسه / منطقه/ استان/ ستاد
۵۷	تشکیل بانک اطلاعاتی از عملکرد معلمان	پایان اجرای طرح	منطقه/ استان/ ستاد
۵۸	بارگذاری محتواهای معتبر و مرجع در سامانه	طول سال تحصیلی	ستاد/ استان
ح) نظارت و ارزیابی			
۵۹	ارزیابی فرآیندی و بهبود مستمر	طول اجرای طرح	مدرسه / منطقه/ استان/ ستاد
۶۰	ارزیابی پایانی از میزان تحقق اهداف و شایستگی‌های کسب شده	نیمه دوم اسفندماه	مدرسه / منطقه/ استان/ ستاد
۶۱	ارزیابی از اثربخشی دوره‌های آموزشی	نیمه دوم اسفندماه	مدرسه / منطقه/ استان/ ستاد
۶۲	نظارت آموزشی و تربیتی بر فرآیند اجرای طرح توسط کارشناسان ستادی، استانی و منطقه‌ای	طول اجرای طرح	منطقه/ استان/ ستاد
۶۳	ارائه گزارش پیشرفت اجرای طرح توسط مدیران مدارس مجری هر ۲ هفته یکبار	طول اجرای طرح	مدرسه
۶۴	ارائه گزارش‌های مدیریتی در سطح مناطق و استان‌ها به صورت ماهانه	طول اجرای طرح	منطقه/ استان/ ستاد
۶۵	نظارت و راهنمایی با رویکرد بالینی از کلاس‌های درس توسط راهبران آموزشی و تربیتی	طول اجرای طرح	راهبر

راهبر آموزشی و تربیتی

راهبر آموزشی و تربیتی فردی است که ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و صلاحیت‌های دانشی و مهارتی روزآمد؛ هدایت، راهبری و نظارت بر فرآیندهای آموزشی و پرورشی را از طریق بهره‌گیری از شیوه‌ها و روش‌های مناسب برعهده دارد. همچنین با تمرکز بر فعالیت مدارس، مدیران، دبیران و سایر کارکنان در جهت دستیابی به

ارتقای کیفیت مدیریت آموزشگاهی و رشد و بالندگی حرفه‌ای کارکنان در راستای تسهیل تحقق اهداف آموزشی و پرورشی تلاش می‌کند. وظایف راهبر آموزشی و تربیتی به شرح زیر می‌باشد:

- آموزش و توانمندسازی منابع انسانی مدارس زیرمجموعه
- طراحی و تدوین محصولات آموزشی و توجیهی ویژه ذینفعان
- حمایت و پشتیبانی از دبیران زیرمجموعه در زمینه‌های طراحی و روش‌های آموزش، فناوری و یادگیری، یادگیری شخصی و فردی، یادگیری اجتماعی و ارتباطی، مدیریت کلاس و فضاهای یادگیری و...
- پاسخگویی به سؤالات و مشکلات علمی دبیران زیرمجموعه در نحوه آموزش، ارائه تکالیف، نحوه ارزشیابی، تدوین طراحی آموزشی، مدیریت کلاس درس و...
- برگزاری باکیفیت کارگاه‌های توانمندسازی حضوری برای منابع انسانی زیرمجموعه
- تعامل و ارتباط با سرگروه‌های آموزشی و حضور منظم و فعال در جلسات تخصصی آنان
- برگزاری جلسات گروهی با حضور تمامی منابع انسانی زیرمجموعه حداقل هر ۲ ماه یک بار
- تعامل و ارتباط مستمر با منابع انسانی زیرمجموعه به روش‌های حضوری، تلفنی، فضای مجازی و...
- نظارت و راهنمایی آموزشی با رویکرد بالینی از کلاس درس دبیران زیرمجموعه (حداقل یک بار در ماه)
- نظارت و ارزیابی از عملکرد مدارس هدف و ارائه بازخوردهای لازم جهت بهبود وضعیت موجود (حداقل ۲ ماهی یکبار)
- تمرکز مستقیم بر امور تأثیرگذار بر کیفیت آموزش (از پرداختن به مسائل اجرایی و مالی اجتناب شود)
- احصاء مسائل و چالش‌های آموزشی مدرسه و دبیران و ارائه به مسئولان مربوطه
- ارائه گزارش فعالیت‌های صورت گرفته بر اساس نمودار برگ (پیوست) و ثبت در سامانه مربوطه

شناسایی و انتخاب راهبر آموزشی و تربیتی

یکی از مهمترین محورهای موفقیت این برنامه، انتخاب راهنماهای آموزشی و تربیتی است که با مسئولیت‌پذیری و تعهد شغلی، همکاری شایسته‌ای با مجموعه کارشناسان و مدارس زیرمجموعه خود داشته باشند. شاخص‌های انتخاب این افراد به شرح ذیل می‌باشد:

- شاغل رسمی یا پیمانی آموزش و پرورش با اولویت سرگروه‌های آموزشی
- دارای صلاحیت‌های اخلاقی، مشروعیت علمی و آموزشی، مقبولیت اجتماعی در سطح استان و منطقه
- دارای توانایی و مهارت تدریس به همکاران
- تخصص علمی بالا و مسلط به روش‌ها و فنون نوین تدریس
- آشنایی با اسناد بالادستی از جمله: سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، برنامه درسی ملی، آیین‌نامه اجرایی مدرسه، آیین‌نامه ارزشیابی تحصیلی تربیتی و...
- مسلط به کار با فناوری‌های نوین آموزشی، آموزش الکترونیک و...
- شناخت کامل ویژگی‌ها و خصوصیات دانش‌آموزان دوره اول متوسطه و نیم‌رخ روانی آنها
- شناخت رایج‌ترین مشکلات و چالش‌های آموزشی و تربیتی مدارس
- دارای روحیه کار و تلاش جهادی با رویکرد دو مؤلفه مهم دلسوزی و تلاش عالمانه

گروه های همکار و حامیان

- گروه های همکار

- شورای عالی آموزش و پرورش
- سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
- معاونت برنامه ریزی و توسعه منابع
- سازمان نوسازی، توسعه و تجهیز مدارس
- مرکز توسعه آموزش مجازی، فناوری و امنیت اطلاعات
- مرکز برنامه ریزی منابع انسانی و امور اداری
- اداره کل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات

- حامیان

- معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
- وزارت کشور
- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
- استانداری ها، فرمانداری ها، شهرداری ها و...
- سازمان بسیج فرهنگیان
- گروه های جهادی
- خیرین اندیشه ساز

منابع مالی

اعتبارات لازم از منابع تخصیصی دولتی، طرح های کیفیت بخشی و درآمدهای اختصاصی استان ها تأمین خواهد شد.

نظارت و ارزیابی

- نظارت و ارزیابی از فعالیت ها در چهار سطح ستادی، استانی، منطقه ای و مدرسه ای به صورت حضوری و غیر حضوری انجام می شود. شاخص های مربوط به نظارت متعاقباً ارسال می گردد.
- گزارش کار مدرسه در زمینه این طرح، پس از اجرای هر برنامه یا در پایان سال، توسط مدیر مدرسه تنظیم و به اداره آموزش و پرورش منطقه ارسال شود. مناطق آموزش و پرورش وظیفه نظارت مستمر بر کار مدارس جهت ارائه راهنمایی های لازم و کسب اطمینان از اجرای مناسب برنامه ها را بر عهده دارند.

توجه:

- نظارت بر مدارس باید به ایجاد فرصتی برای همکاری بین مدارس و به اشتراک گذاشتن تجارب و نیز اشاعه ایده ها و تجربیات در سطح منطقه ای، استانی و ملی منجر شود.
- ارزشیابی عملکرد مدرسه باید موجب تقویت نگاه خودارزشیابی در مدرسه شود، به گونه ای که مدرسه بتواند از آن به عنوان موقعیتی برای سنجش کیفیت آنچه انجام داده و چگونگی بهبود عملکردش بهره برد.